

Миленкова Р.В.

Українська академія банківської справи

СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Соціально-економічні умови, в яких формуються майбутні фахівці, ставлять нині високі вимоги як до рівня професійної підготовки, так і до якостей самої особистості, її готовності жити та працювати в системі змінних координат, породжувати нові ідеї, розробляти нові підходи.

Розвиток суспільства робить ставку не стільки на нові технології, скільки на людський потенціал. Сучасна особистість є джерелом численних інновацій, які проникають в усі сфери життя, тому вона повинна мати високий рівень інноваційної культури.

А. Ніколаєв, директор інституту стратегічних інновацій РФ, вважає, що інноваційна культура відображає цілісну орієнтацію людини, яка закріплена у мотивах, знаннях, уміннях і навичках, а також у способах і нормах поведінки [5, 61]. Особистість, у якої сформована інноваційна культура, може інноваційно вирішувати проблемні завдання у будь-якій сфері, впроваджувати інновації у професійній діяльності, прогнозувати її наслідки, нести за неї відповідальність. Людина з такими здібностями, безперечно, має особливий світогляд.

Під світоглядом розуміють концептуальну систему поглядів людини на світ, на себе і своє місце в світі [6, 488]. За формами відображення відрізняють буденний світогляд, який з'являється через емоції та почуття та не має чіткого логічного обґрунтування, теоретичний, який будується на поняттях, концепціях, теоріях, тощо. За суб'єктною належністю виділяють індивідуальний світогляд, який має кожна особистість у своїй неповторності, та масовий світогляд, властивий певним групам, класам, націям, культурам. Світогляд є складним утворенням і має такі узагальнені компоненти.

Морально-вольовий компонент – „це емоційно-вольове засвоєння, перетворення в особистості поглядів, вірувань, знань а також цінностей і

моральних норм у практичні вчинки і дії”[3, 14]. Цей компонент також включає психологічну настанову щодо готовності до дії.

Практичний компонент світогляду є результатом сформованих загальних знань та уявлень про світ і полягає у готовності особистості до певного типу поведінки, певного виду діяльності.

Аксіологічний компонент - це вміння керуватися у власному житті певними суспільними регуляторами, такими, як норми, цінності, ідеали, переконання. Особистість сприймає світ крізь призму системи власних цінностей. Ціннісна орієнтація формується під впливом сукупності внутрішніх та зовнішніх факторів та є одним з показників зрілості особистості.

Під ціннісною орієнтацією розуміють „свідому оцінку явищ та предметів оточуючого світу з точки зору їх значущості для задоволення потреб та інтересів людини”[1, 22]. У процесі формування інноваційної культури майбутнього фахівця розвиваються цінності нового знання, самовдосконалення, самоосвіти, професіоналізму. Власна професія, більш чи менш свідомо обрана, набуває все вищої цінності для особистості протягом її навчання у ВНЗ. Студент починає цінити майбутню професію як сферу самореалізації та засіб досягнення певних життєвих цілей.

Дослідження цінностей у професійній сфері [2, 590] дозволили сформувати два умовних блока.

До першого входять такі цінності професії, як її престижність та поважність, можливість отримувати високу оплату, духовне задоволення, збереження власної індивідуальності. Таке ставлення до майбутньої професії може відігравати важливу роль при її виборі, але є недостатнім для людини, яка прагне стати професіоналом у своїй галузі.

Для фахівця з певним рівнем інноваційної культури крім вказаних характерні також цінності другого блоку. Вони включають прагнення внести в роботу елементи творчості, різноманітності, мати активні соціальні контакти, розвивати себе та досягати певних професійних результатів.

Світоглядним підґрунтям інноваційної культури є особистісна цінність творчості. На думку Д. Кокуріна „творчість – це такий рівень розвитку суб’єкта, який передбачає рефлексію дій, самооцінку в якості мотиву та умови трудової діяльності” [4, 57]. Творчі якості особистості, тобто його прагнення активно впливати на світ, - необхідна складова інноваційного потенціалу людини. Готовність продуціювати нові ідеї, породжувати та впроваджувати інновації не може обмежуватись тільки професійною сферою. Інноваційність особистості пронизує всю систему її життєдіяльності.

Неможливо не погодитись з А. Деркачом, який вважає, що якщо розглядати категорію інноваційного стосовно особистості фахівця, то, розуміють „такі зміни у професійній свідомості і професійній діяльності суб’єкта, які являються результатом творчого переосмислення стереотипів, тобто рефлексії: тут важлива як перебудова у смисловій структурі суб’єкта – смислотворчість, так і зміни в його життєдіяльності – життєтворчість [2, 712].

Тож формування інноваційної культури майбутніх фахівців – це формування особистості, яка буде спроможна жити, спілкуватись, розвиватись на світоглядних засадах інноваційної культури і тільки за таких умов впроваджувати її у свою професійну діяльність.

Література:

1. Аникина Т. А., Марченко В. Г. Понятие „ценностная ориентация личности” в структуре современного философско-педагогического знания // Вісник Луганського нац. пед. університету ім. Т. Шевченка (Педагогічні науки). - № 12. – 2005. – С. 18-23
2. Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионала. – Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004. – 750 с.
3. Ільїн В. В., Кулагін Ю. І. Філософія: Підручник: – Ч. I. – К., 2002. – 464 с.
4. Кокурин Д. И. Инновационная деятельность – М.: Экзамен, 2001. – 576 с.
5. Николаев А. Инновационное развитие и инновационная культура // Наука та наукознавство. – 2001. - № 2. – С. 54-64.
6. Современный философский словарь / Под общей ред. д.ф.н. профессора В. Е. Кемерова. – 2-е изд., испр. и доп. – Минск / Панпринт, 1998. – 1064 с.